

PRAVILNIK

O UTVRĐIVANJU PROGRAMA MERA ZDRAVSTVENE ZAŠTITE ŽIVOTINJA ZA 2014. GODINU

("Sl. glasnik RS", br. 24/2014)

Član 1

Ovim pravilnikom utvrđuje se Program mera zdravstvene zaštite životinja za 2014. godinu, koji je odštampan uz ovaj pravilnik i čini njegov sastavni deo.

Član 2

Konkretne mere zdravstvene zaštite životinja, rokovi, način sprovođenja tih mera, subjekti koji će ih sprovesti, izvori i način obezbeđivanja i korišćenja sredstava, kao i način kontrole sprovođenja mera utvrđeni su programom iz člana 1. ovog pravilnika.

Član 3

Ovaj pravilnik stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".

PROGRAM MERA ZDRAVSTVENE ZAŠTITE ŽIVOTINJA ZA 2014. GODINU

Radi sprečavanja pojave, ranog otkrivanja, širenja, praćenja, suzbijanja ili iskorenjivanja zaraznih bolesti životinja sprovode se sledeće mere:

- 1) obeležavanje i evidentiranje životinja, registracija i evidentiranje gazdinstava i unošenje podataka o obeležanim i evidentiranim životinjama i registrovanim gazdinstvima u Centralnu bazu podataka o obeležavanju životinja (u daljem tekstu: Centralna baza);
- 2) biosigurnosne mere i dobrobit životinja;
- 3) opšti i aktivni nadzor zdravstvenog stanja životinja na gazdinstvima;
- 4) edukacija vlasnika i držaoca životinja;
- 5) imunoprofilaktičke mere;
- 6) dijagnostička ispitivanja u cilju ranog otkrivanja naročito opasnih zaraznih bolesti, organizacija i sprovođenje epizootiološkog uviđaja u slučaju pojave sumnje na naročito opasne i druge zarazne bolesti;

7) dijagnostička ispitivanja životinja u cilju otkrivanja bolesti i infekcija i otpornosti na antimikrobna sredstva;

8) dijagnostička ispitivanja kod pobačaja i vođenje evidencije o pobačajima i izvršenim dijagnostičkim ispitivanjima;

9) dijagnostičko ispitivanje u centrima za veštačko osemenjavanje goveda i svinja i dijagnostičko ispitivanje priplodnih bikova i nerastova koji se koriste za prirodno parenje.

I OBELEŽAVANJE I EVIDENTIRANJE ŽIVOTINJA, REGISTRACIJA I EVIDENCIJA GAZDINSTAVA I UNOŠENJE PODATAKA O OBELEŽENIM I EVIDENTIRANIM ŽIVOTINJAMA I REGISTROVANIM GAZDINSTVIMA U CENTRALNU BAZU

U cilju sprečavanja pojave, širenja, suzbijanja i iskorenjivanja zaraznih bolesti životinja i zoonoza i obezbeđivanja kontinuiranog praćenja kretanja životinja, sva goveda, svinje, ovce, koze, konji, psi, mačke i pčelinja društva se obeležavaju i evidentiraju u Centralnoj bazi, a gazdinstva na kojima se nalaze ili uzgajaju goveda, svinje, ovce, koze, konji, živina, pčele i ribe registruju i evidentiraju u Centralnoj bazi.

Ovlašćeni obeleživači vrše obeležavanje goveda, ovaca, koza i svinja ušnim markicama, pasa, mačaka i kopitara mikročipovima, a pčelinjih društava pločicama, u skladu sa posebnim propisima. Naknadu za obeležavanje i evidenciju životinja u skladu sa važećom Odlukom o visini naknada za obeležavanje, evidenciju i praćenje kretanja životinja kao i troškove nabavke sredstava za obeležavanje snosi vlasnik, odnosno držalac životinja.

Troškove nabavke i aplikacije duplikata sredstava za obeležavanje (ušne markice za zamenu), snosi vlasnik, odnosno držalac životinja.

Ovlašćeni obeleživači - veterinarske stanice/službe na osnovu podataka dobijenih u toku sprovođenja poslova po Programu mera zdravstvene zaštite životinja za 2014. godinu (u daljem tekstu: Program mera), ažuriraju podatke u Centralnoj bazi, vrše deaktivaciju gazdinstava, odnosno podnose zahteve za ukidanje uloge držaoca pojedinih vrsta životinja na kojima se više ne nalaze životinje, za svaku pojedinačnu životinjsku vrstu.

Vrši se kontinuirano praćenje i evidentiranje u Centralnoj bazi kretanja goveda, odnosno svinja, ovaca i koza, u skladu sa posebnim propisima.

Ovlašćeni obeleživači obaveštavaju i edukuju vlasnike/držaoce životinja o obavezi prijavljivanja kretanja životinja, a u slučaju nepridržavanja propisanih uslova o tome odmah obaveštavaju veterinarskog inspektora radi nalaganja korektivnih mera.

Odgovorna lica na stočnim pijacama, sabirnim centrima i dogonima su dužna da obezbede obavezno prisustvo ovlašćenog obeleživača radi evidentiranja kretanja životinja i dostavljanja podataka Centralnoj bazi.

Sredstva za unos podataka u Centralnu bazu obezbeđena su u budžetu Republike Srbije.

II BIOSIGURNOSNE MERE I DOBROBIT ŽIVOTINJA

U cilju sprečavanja pojave, širenja, suzbijanja i iskorenjivanja zaraznih bolesti životinja i zoonoza i zaštite životne sredine sprovodi se deratizacija gazdinstava i objekata u kojima se obavlja veterinarska delatnost, najmanje dva puta godišnje.

Vlasnici i držaoci životinja se staraju o zdravlju i dobrobiti životinja i preduzimaju biosigurnosne mere na gazdinstvu.

III OPŠTI I AKTIVNI NADZOR ZDRAVSTVENOG STANJA ŽIVOTINJA

Na svim gazdinstvima na kojima se drže i uzgajaju životinje u kontinuitetu se vrši opšti i aktivni nadzor zdravstvenog stanja od strane veterinarskih organizacija koje sprovode Program mera i obaveštavanje nadležnih službi o svim promenama zdravstvenog stanja i pojavi sumnje na zarazne bolesti životinja i zoonoza.

Na gazdinstvima na kojima se drže i uzgajaju goveda, ovce, koze, konji, pčele i ribe, veterinarske organizacije/službe najmanje jedanput godišnje, a na gazdinstvima na kojima se uzgajaju svinje i živina najmanje tri puta godišnje, sprovode poslove iz Programa mera kada vrše i nadzor zdravstvenog stanja životinja.

IV EDUKACIJA VLASNIKA I DRŽAOCA ŽIVOTINJA

U toku nadzora i pružanja veterinarskih usluga veterinarske organizacije vrše stalno informisanje, odnosno edukaciju vlasnika i držaoca životinja u cilju podizanja svesti o značaju sprovođenja mera za sprečavanje pojave, rano otkrivanje, praćenje, suzbijanje i iskorenjivanje zaraznih i parazitskih bolesti životinja, a posebno zoonoza.

Veterinarska stanica obaveštava i edukuje vlasnika i držaoca životinja o obavezi prijavljivanja sumnje na zarazne bolesti životinja koje se obavezno prijavljuju, u skladu sa zakonom i posebnim propisom, a u slučaju nepoštovanja propisa o tome odmah obaveštava veterinarskog inspektora.

V IMUNOPROFILAKTIČKE MERE

Imunoprofilaktičke mere sprovode se vakcinacijom svinja protiv klasične kuge svinja, živine protiv atipične kuge živine, pasa i mačaka protiv besnila i konja protiv rinopneumonitisa/virusnog abortusa i influence konja.

1. Klasična kuga svinja

Klasična kuga svinja sprečava se i suzbija stalnim sprovođenjem odgovarajućih biosigurnosnih mera, kao i stalnim održavanjem imuniteta protiv virusa klasične kuge svinja.

Na svim gazdinstvima na kojima se drže i uzgajaju svinje tokom cele godine vrši se vakcinacija svih svinja vakcinom od atenuiranog K-soja virusa, prema uputstvu proizvođača vakcine, u skladu sa posebnim propisom.

Prilikom prve vakcinacije protiv klasične kuge svinja, odnosno pre stavljanja u promet, vrši se obeležavanje svih svinja, u skladu sa posebnim propisom.

Ministarstvo nadležno za poslove veterinarstva (u daljem tekstu: Ministarstvo) može u posebnim okolnostima, na osnovu analize rizika, odobriti stavljanje u promet radi klanja određenih kategorija nevakcinisanih svinja, pod nadzorom veterinarske inspekcije.

Vakcinacija divljih svinja uključujući i vakcinaciju divljih svinja u ograđenim lovištima, farmama i odgajalištima se ne vrši, osim u hitnim slučajevima (npr. izbijanje epizootije).

Ministarstvo može u okviru saradnje sa Evropskom unijom, izvršiti vakcinaciju svinja marker vakcinama na određenom broju gazdinstava, u skladu sa posebnim propisom.

Prasad mlađa od 45 dana mogu se staviti u promet samo ako su obeležena na propisan način, potiču sa gazdinstva koje je slobodno od klasične kuge svinja i ako su na gazdinstvu vakcinisane sve životinje, uključujući i krmače i nazimice.

Svinje koje se izvode na zajedničku ispašu vakcinišu se najkasnije 15 dana pre puštanja na ispašu.

Gazdinstava na kojima se drže i uzgajaju svinje svrstavaju se u jednu od sledećih kategorija:

1) komercijalna farma - predstavlja gazdinstvo na kome se svinje drže u objektu koji ispunjava propisane uslove za držanje i uzgoj svinja, koji je upisan u Registar objekata i u kome se sprovode sve mere zdravstvene zaštite sa najvišim nivoom biosigurnosnih mera i higijene;

2) porodična farma tipa A - predstavlja gazdinstvo na kome se nalazi veliki broj svinja (više od 11), koje snabdeva tržište živim svinjama i na kome se sprovode sve mere zdravstvene zaštite sa visokim nivoom biosigurnosnih mera i higijene;

3) porodična farma tipa B - predstavlja gazdinstvo na kome se nalazi veliki broj svinja (više od 11), koje snabdeva tržište živim svinjama, a na kome se ne sprovode, delimično se sprovode ili se sprovode samo neke higijenske i mere zdravstvene zaštite sa nedovoljnim nivoom biosigurnosnih mera;

4) seosko gazdinstvo - predstavlja gazdinstvo na kome se drži mali broj svinja (najviše 10) i to za sopstvene potrebe domaćinstva vlasnika, a na kome je nivo zdravstvene zaštite, biosigurnosnih mera i higijene nizak i neefikasan;

5) gazdinstvo sa držanjem svinja na otvorenom - predstavlja gazdinstvo na kome se svinje drže na otvorenom, poluotvorenom, neograđenom ili poluograđenom prostoru, koje mogu doći u kontakt sa drugim životinjama, posebno divljim i na kome je nivo zdravstvene zaštite i/ili biosigurnosnih mera veoma nizak.

Ministarstvo može izvršiti regionalizaciju (zoniranje) u skladu sa zakonom kojim se uređuje veterinarstvo i Kodeksom zdravstvene zaštite kopnenih životinja Svetske zdravstvene organizacije za životinje (OIE) u zavisnosti od epizootiološke situacije u pojedinim oblastima u odnosu na klasičnu kugu svinja, broja gazdinstava sa svinjama, populacije domaćih i divljih svinja, kvaliteta sprovođenja vakcinacije, obeležavanja i praćenja kretanja, rezultata monitoringa i nadzora i drugih faktora rizika.

Ministarstvo može odobriti kanalisani sistem (kompartimentalizacija) u okviru koga više gazdinstava na jednoj ili više epizootioloških jedinica posluju u okviru zajedničkog sistema upravljanja, primenjuju visok nivo biosigurnosnih mera, koji osigurava odgovarajući status na klasičnu kugu svinja za sve subpopulacije svinja koje se nalaze unutar ovog sistema.

U područjima u okviru kojih funkcioniše kompartiment, odnosno kanalisani sistem za uzgoj i promet svinja Ministarstvo vrši dijagnostička ispitivanja reprezentativnog broja uzoraka i nadzor na klasičnu kugu svinja, kao i službene kontrole.

Na gazdinstvima na kojima se drže i uzgajaju svinje vrši se klinički pregled svinja svaki put pre sprovođenja vakcinacije, lečenja i drugih mera zdravstvene zaštite i obeležavanja životinja, o čemu se vodi evidencija. Ukoliko se prilikom kliničkog pregleda uoče znaci bolesti karakteristični za klasičnu kugu svinja, izvršiće se dijagnostička ispitivanja u skladu sa posebnim propisom uz obavezno obaveštavanje nadležnog inspektora.

Vrši se dijagnostičko ispitivanje na klasičnu kugu svinja svih uginulih divljih svinja i reprezentativnog broja odstreljenih divljih svinja, kao i proveru imunološkog statusa, u okviru monitoringa, aktivnog i pasivnog nadzora na klasičnu kugu svinja.

Za svaku sumnju, odnosno pojavu klasične kuge svinja obavlja se epizootiološki uviđaj i dijagnostička ispitivanja, kao i prijavljivanje sumnje, odnosno potvrde bolesti, u skladu sa posebnim propisom.

Laboratorijska ispitivanja na klasičnu kugu svinja vrše se u Naučnom institutu za veterinarstvo Srbije u Beogradu i Naučnom institutu za veterinarstvo "Novi Sad" u Novom Sadu, a o rezultatima ispitivanja obaveštava se Ministarstvo.

Sredstva za sprovođenje vakcinacije, vakcinu, uzorkovanje u okviru nadzora i monitoringa uginulih i odstreljenih divljih svinja, kao i dijagnostička ispitivanja na klasičnu kugu svinja, dijagnostičko ispitivanje imunološkog statusa, naknadu štete za ubijene životinje, kao i životinje ubijene u dijagnostičke svrhe, eutanaziju sa neškodljivim uklanjanjem leševa, dezinfekciju zaraženog objekta i dvorišta obezbeđena su u budžetu Republike Srbije.

2. Atipična kuga živine (Njukastl bolest)

U cilju sprečavanja pojave, širenja i suzbijanja atipične kuge živine sva gazdinstva na kojima se nalazi živina i pernata divljač se registruju i evidentiraju u Centralnoj bazi.

Živina, pernata divljač i golubovi u svim oblicima držanja i uzgoja se vakcinišu protiv atipične kuge vakcinama proizvedenim od lentogenih sojeva, radi stalnog održavanja imuniteta. Kontrola imunološkog statusa posle izvršene vakcinacije vrši se serološkim pregledom krvnih seruma.

Naučni ili specijalistički veterinarski instituti sačinjavaju za vlasnike živine i pernate divljači u intenzivnom uzgoju program vakcinacije i kontrole imunološkog statusa (20 uzoraka krvi po objektu 10-14 dana posle izvršene vakcinacije u periodu tova ili odgoja, a u periodu eksploatacije nosilja priplodnih i konzumnih jaja svaka dva meseca). U slučajevima nepovoljne epizootiološke situacije za živinu i pernatu divljač u intenzivnom uzgoju sačinjavaju program imunoprofilakse koji se dostavlja nadležnoj veterinarskoj inspekciji.

Kod živine namenjene za tov u ekstenzivnim uslovima uzgoja vakcinacija se obavlja dvokratno u starosti od jednog dana u inkubatoru ili na mestu odredišta, raspršivanjem, kao i od 14 do 18 dana kroz vodu za piće, raspršivanjem ili okulonazalno prema uputstvu proizvođača.

Kod živine namenjene za proizvodnju priplodnih i konzumnih jaja u ekstenzivnim uslovima uzgoja, vakcinacija se obavlja četvorokratno: prva vakcinacija se obavlja u inkubatoru ili na mestu odredišta, u starosti od jednog dana raspršivanjem, a ostale u starosti od tri, šest i 12 nedelja prema uputstvu proizvođača vakcine uključujući i mogućnost upotrebe inaktivisane vakcine.

Pernata divljač i golubovi koji se drže u ekstenzivnim uslovima uzgoja vakcinišu se prema programu naučnih i specijalističkih veterinarskih instituta uključujući mogućnost upotrebe inaktivisane vakcine.

Pod ekstenzivnim uslovima gajenja živine podrazumevaju se gazdinstva u kojima se drži ili uzgaja manje od 350 jedinki živine i pernate divljači.

Za svaku sumnju, odnosno pojavu atipične kuge živine obavlja se epizootiološki uviđaj i dijagnostička ispitivanja, uključujući i diferencijalnu dijagnostiku, kao i prijavljivanje sumnje, odnosno potvrde bolesti.

Vrši se stalna kontrola imunološkog statusa živine serološkim pregledom krvnih seruma prema programu sačinjenom od strane nadležnog instituta.

Sredstva za dijagnostička ispitivanja kod pojave sumnje na atipičnu kugu živine, naknadu štete za ubijene životinje, eutanaziju sa neškodljivim uklanjanjem leševa, dezinfekciju zaraženog objekta i dvorišta obezbeđena su u budžetu Republike Srbije.

3. Besnilo

Psi i mačke stariji od tri meseca vakcinišu se jedanput godišnje inaktivisanom vakcinom protiv besnila, prema uputstvu proizvođača vakcine. Vakcinacija pasa mlađih od tri meseca može se obaviti ukoliko postoje opravdani razlozi, prema uputstvu proizvođača vakcine.

Vrši se oralna vakcinacija lisica i drugih divljih mesojeda dva puta godišnje, u proleće i u jesen, u okviru projekta iskorenjivanja besnila koji finansira Evropska unija. Distribucija vakcina vrši se iz aviona ili helikoptera, odnosno ručno na pojedinim područjima, ako ne postoji mogućnost da se obavi aerogena vakcinacija.

Korisnici lovišta za svako lovište evidentiraju pse koji se koriste u lovne svrhe.

Sve uginule i odstreljene lisice i drugi divlji mesojedi za koje postoji sumnja da su inficirani virusom besnila, dijagnostički se pregledaju na besnilo.

Prema planu Ministarstva i prema preporukama Svetske zdravstvene organizacije, vrši se pregled određenog broja uzoraka ulovljenih lisica i drugih divljih mesojeda (u daljem tekstu: ciljne životinje), pri veličini uzorka od 4 životinje na 100 km², u cilju kontrole efikasnosti oralne vakcinacije (monitoring oralne vakcinacije), prema dijagnostičkom priručniku.

Radi otkrivanja infekcija slepih miševa lisavirusima sprovodi se monitoring besnila kod slepih miševa.

Dijagnostička ispitivanja imunološkog statusa ciljnih životinja vrši Naučni institut za veterinarstvo Srbije u Beogradu, Naučni institut za veterinarstvo "Novi Sad" u Novom Sadu i Veterinarski specijalistički institut "Kraljevo" u Kraljevu.

Dijagnostička ispitivanja životinja kod sumnje na besnilo vrši referentna laboratorija za besnilo.

Dijagnostička ispitivanja životinja kod sumnje na besnilo, koje su bile u kontaktu sa ljudima ili su im nanele povrede, vrši Zavod za antirabičnu zaštitu - Pasterov zavod u Novom Sadu.

Sredstva za sprovođenje monitoringa dijagnostičkih ispitivanja na besnilo, ispitivanje imunološkog statusa, kao i sredstva za odstreljene ciljne životinje i uzorkovanje odstreljenih ciljnih životinja, eutanaziju sa neškodljivim uklanjanjem leševa, dezinfekciju objekata i dvorišta i naknadu štete za ubijene životinje, obezbeđena su u budžetu Republike Srbije.

4. Rinopneumonitis/virusni abortus konja i influenza konja

U skladu sa epizootiološkom situacijom u pojedinim područjima i zapatima može da se vrši vakcinacija konja protiv rinopneumonitisa/virusnog abortusa i influence konja i o tome se vodi propisana evidencija.

5. Antraks i infekcije goveda, ovaca i koza izazvane anaerobnim i aerobnim uzročnicima

U područjima u kojima je utvrđena infekcija goveda, ovaca i koza, distriktnim područjima ili područjima u kojima postoji rizik od pojave antraksa ili infekcije goveda, ovaca i koza anaerobnim i areobnim uzročnicima vrši se vakcinacija prijemčivih životinja.

Sredstva za sprovedene naređene mere u zaraženom dvorištu obezbeđena su u budžetu Republike Srbije.

**VI DIJAGNOSTIČKA ISPITIVANJA U CILJU RANOG OTKRIVANJA
NAROČITO OPASNIH ZARAZNIH BOLESTI, ORGANIZACIJA I
SPROVOĐENJA EPIZOOTIOLOŠKOG UVIĐAJA U SLUČAJU
POJAVE SUMNJE NA NAROČITO OPASNE I DRUGE ZARAZNE
BOLESTI**

1. Dijagnostička ispitivanja u cilju ranog otkrivanja naročito opasnih zaraznih bolesti

Kod sumnje na pojavu naročito opasnih zaraznih bolesti vrši se hitno uzorkovanje materijala pod nadzorom veterinarskog inspektora radi slanja na dijagnostička ispitivanja, sprovođenje epizootiološkog uviđaja i dijagnostička ispitivanja u ovlašćenoj laboratoriji, uključujući i diferencijalno-dijagnostička ispitivanja.

Vrši se aktivni nadzor sa dijagnostičkim ispitivanjem uzoraka prijemčivih životinja na slinavku i šap, radi održavanja statusa zemlje slobodne od slinavke i šapa. Vrši se aktivni nadzor i na druge bolesti sa ili bez dijagnostičkog ispitivanja uzoraka, u zavisnosti od preporuka OIE.

U slučaju pogoršanja epizootiološke situacije u zemljama u okruženju ili drugim zemljama, na osnovu analize rizika može da se vrši i aktivni nadzor na određene naročito opasne zarazne bolesti uz dijagnostička ispitivanja uzoraka po planu Ministarstva.

Sredstva za dijagnostička ispitivanja kod pojave sumnje na naročito opasne zarazne bolesti uključujući i diferencijalna dijagnostička ispitivanja, ispitivanja u cilju sticanja i održavanja statusa zemlje slobodne od pojedinih naročito opasnih zaraznih bolesti i u slučaju pogoršanja epizootiološke situacije, naknadu štete za ubijene životinje, eutanaziju sa neškodljivim uklanjanjem leševa, dezinfekciju, dezinsekciju i deratizaciju zaraženog objekta i dvorišta obezbeđena su u budžetu Republike Srbije.

2. Dijagnostička ispitivanja na infekcije izazvane Šmalenbergovim virusom i druge nepoznate bolesti

Vršiće se nadzor na infekciju izazvanu tzv. Šmalenbergovim (*Schmallenberg*) virusom i monitoring na reprezentativnom uzorku prijemčivih životinja (goveda, ovce i koze).

U slučaju pojave drugih nepoznatih ili novih bolesti, odnosno infekcija, vrši se nadzor, uzorkovanje i dijagnostička ispitivanja, primenom važećih metoda ili metoda preporučenim od Svetske zdravstvene organizacije za životinje (OIE) prema planu Ministarstva.

Sredstva za dijagnostička ispitivanja iz st. 1. i 2. ovog odeljka obezbeđena su u budžetu Republike Srbije.

3. Organizacija i sprovođenje epizootiološkog uviđaja u slučaju pojave sumnje na naročito opasne i druge zarazne bolesti

U slučaju pojave sumnje na naročito opasne i druge zarazne bolesti, odnosno zdravstvenih problema kod životinja na osnovu kojih se može posumnjati na zaraznu bolest, a koje primeti vlasnik, držalac ili veterinar prilikom aktivnog ili pasivnog nadzora, intervencije ili u bilo kom drugom slučaju, sumnja se obavezno i bez odlaganja prijavljuje nadležnom veterinarskom inspektoratu.

U prisustvu veterinarskog inspektora vrši se klinički pregled životinje, uzima detaljna anamneza i istorija bolesti, kao i podaci o poreklu životinje. Ako postoje mogućnosti radi se obdukcioni pregled i uzorkovanje materijala za laboratorijsko ispitivanje.

U zavisnosti od specifičnosti i karakteristika slučaja, odnosno postavljene sumnje, veterinarski inspektor uz podršku epizootiologa, nadležnog naučnog ili specijalističkog instituta, odnosno veterinara iz nadležne veterinarske organizacije/službe vrši dodatna epizootiološka istraživanja i uzorkovanja materijala za laboratorijsko ispitivanje. Veterinarski naučni i specijalistički instituti vrše dijagnostička i druga ispitivanja, stručnu analizu i pružaju podršku veterinarskom inspektor u vršenju nadzora i sprovođenja mera sprečavanja pojavljivanja, kontrole, suzbijanja i iskorenjivanja zaraznih bolesti životinja.

O svim aktivnostima i na osnovu zapažanja i prikupljenih informacija vodi se epizootiološki zapisnik.

VII DIJAGNOSTIČKA ISPITIVANJA ŽIVOTINJA U CILJU OTKRIVANJA BOLESTI I INFEKCIJA I OTPORNOSTI NA ANTIMIKROBNA SREDSTVA

1. *Bruceloza, tuberkuloza, enzootska leukoza goveda, bolest plavog jezika, infektivno zapaljenje vimena*

Goveda, ovce i koze jednom godišnje se dijagnostički ispituju, i to goveda na brucelozu, tuberkulozu i enzootsku leukozu i ovce i koze na brucelozu, pri čemu period od poslednjeg ispitivanja ne sme da bude kraći od šest ni duži od 12 meseci.

U cilju određivanja statusa gazdinstva na brucelozu, tuberkulozu i enzootsku leukozu goveda, naučni i specijalistički instituti izveštaje o dijagnostičkim ispitivanjima goveda pripremaju za svako gazdinstvo ponaosob, kao i za svaku životinju, bez obzira na rezultate ispitivanja.

Za svaki pozitivan nalaz na brucelozu, tuberkulozu, enzootsku leukozu goveda i bolest plavog jezika obavezno se obavlja epizootiološki uviđaj.

Sredstva za uzorkovanje i dijagnostička ispitivanja na brucelozu, tuberkulozu i enzootsku leukozu goveda, za uzorkovanje i dijagnostičko ispitivanje ovaca i koza na brucelozu, sprovođenje nadzora i monitoringa na bolest plavog jezika, sprovođenja monitoringa tuberkulinizacije, kao i sredstva za naknadu štete za ubijene, odnosno zaklane životinje i za sprovođenje svih naređenih mera u cilju suzbijanja i iskorenjivanja tuberkuloze, enzootske leukoze goveda, bruceloze i bolesti plavog jezika, obezbeđena su u budžetu Republike Srbije.

a) *Bruceloza goveda (Brucella abortus), ovaca i koza (B. melitensis i B. ovis)*

Dijagnostičko ispitivanje goveda, osim mužjaka namenjenih za tov, vrši se kod svih životinja starijih od 12 meseci, a dijagnostičko ispitivanje ovaca i koza vrši se kod svih životinja starijih od šest meseci u cilju ranog otkrivanja bruceloze i utvrđivanja i održavanja statusa gazdinstva goveda, ovaca i koza slobodnog od bruceloze.

Nadležni naučni i specijalistički veterinarski instituti vrše dijagnostička ispitivanja pouzdano obeleženih uzoraka krvnih seruma goveda, ovaca i koza primenom brzih metoda (brza serumska aglutinacija, odnosno Roze Bengal ili fluorescentna polarizacija), a u slučaju pozitivnog rezultata primenom i potvrdne serološke metode (indirektna ELISA).

U slučaju dobijanja pozitivnog rezultata vrši se ponovno uzorkovanje u prisustvu epizootologa i veterinarskog inspektora i potvrdno ispitivanje istog uzorka primenom potvrdne serološke metode (kompetitivna ELISA ili RVK) na prisustvo specifičnih antitela protiv brucela vrste u nadležnom veterinarskom institutu.

Naučni i specijalistički veterinarski instituti čuvaju reprezentativan broj uzoraka u banci seruma najmanje jednu godinu.

Goveda, ovce i koze kod kojih je dijagnostičkim ispitivanjem potvrđena bruceloza odmah, a najkasnije u roku od sedam dana, uz prisustvo veterinarskog inspektora, ubijaju se na human način, a leševi se neškodljivo uklanjaju na propisan način.

Ovce ili koze koje potiču iz zaraženog stada, a kod kojih nije potvrđeno prisustvo antitela protiv brucela vrste upućuju se na klanje odmah, a najkasnije u roku od 30 dana, a goveda se ispituju u skladu sa posebnim propisima.

U slučaju da serološki negativne ovce i koze iz zaraženog dvorišta nije moguće uputiti na klanje može da se odobri njihovo ubijanje na human način.

Svi priplodni ovnovi pre puštanja u promet ispituju se na infekciju sa *B. ovis* (*Epididimitis* ovnova).

b) Tuberkuloza

Radi ranog otkrivanja tuberkuloze i utvrđivanja statusa gazdinstva goveda slobodnog od tuberkuloze vrši se dijagnostičko ispitivanje kod svih goveda starijih od šest nedelja primenom intradermalnih tuberkulinskih testova, u skladu sa posebnim propisom.

Životinje kod kojih je dijagnostičkim ispitivanjem utvrđena tuberkuloza nadležni veterinarski inspektor u najkraćem roku, a najkasnije u roku od 30 dana upućuje na klanje. U slučaju da životinje nije moguće uputiti na klanje može da se odobri njihovo ubijanje na human način.

Sva zaklana goveda i svinje se pregledaju na prisustvo patoanatomskih lezija karakterističnih za tuberkulozu. Ukoliko se u objektima za klanje pri inspeksijskom pregledu utvrde promene na unutrašnjim organima (pluća, limfni čvorovi, kosti i dr.) karakteristične za tuberkulozu goveda, uzorci poreklom od zaklane životinje dostavljaju se ovlašćenoj laboratoriji za tuberkulozu na dalja ispitivanja.

U klanici se posebno evidentira svaki utvrđeni slučaj tuberkuloze goveda i svinja i o nalazu se obaveštava nadležni veterinarski inspektor u mestu porekla tuberkulozne životinje.

Radi utvrđivanja što većeg broja obolelih ili inficiranih životinja u zapatu, epizootiološkoj jedinici ili području, pored tuberkulinskog testa, može da se primenjuje korišćenje gama-interferon testa na način koji je propisan u poslednjem izdanju *OIE Manual of Standards for Diagnostic Tests and Vaccines*.

U cilju utvrđivanja kvaliteta sprovođenja dijagnostičkih ispitivanja na tuberkulozu, ministarstvo će putem posebnog monitorigna tuberkulinizacije izvršiti uzorkovanje krvi i ispitivanje primenom odgovarajućeg testa (ELISA ili gama-interferon test).

v) Enzooska leukoza goveda

Radi ranog otkrivanja enzooske leukoze goveda i uspostavljanja statusa gazdinstva slobodnog na ovu bolest vrši se dijagnostičko ispitivanje svih priplodnih goveda starijih od 24 meseca.

Dijagnostička ispitivanja vrše se metodom ELISA testa na grupnim uzorcima prema uputstvu proizvođača dijagnostičkog testa. Ako se u grupnom uzorku ustanovi pozitivna reakcija vrši se i pojedinačno ispitivanje uzoraka krvnih seruma.

Životinje kod kojih je dijagnostičkim ispitivanjem utvrđena enzooska leukoza najkasnije u roku od 30 dana nadležni veterinarski inspektor upućuje na klanje. U slučaju da životinje nije moguće uputiti na klanje može da se odobri njihovo ubijanje na human način.

Sva zaklana goveda pregledaju se na liniji klanja od strane veterinarskog inspektora koji sve tumore sumnjive na *lympho-sarcoma* šalje nacionalnoj referentnoj laboratoriji za enzoosku leukozu goveda, radi daljih dijagnostičkih ispitivanja.

Ukoliko se u objektima za klanje pri inspeksijskom pregledu utvrde promene na unutrašnjim organima (pluća, limfni čvorovi, kosti i dr.) karakteristične za enzoosku leukozu goveda, uzorci poreklom od zaklane životinje dostavljaju se nacionalnoj referentnoj laboratoriji na dalja ispitivanja.

U klanici se posebno evidentira svaki utvrđeni slučaj tumora i o pozitivnom nalazu obaveštava se nadležni veterinarski inspektor u mestu porekla leukozne životinje.

g) Bolest plavog jezika

Radi otkrivanja, praćenja i suzbijanja bolesti plavog jezika sprovodi se nadzor i monitoring prema programu Ministarstva na bolest plavog jezika.

Pored dijagnostičkog ispitivanja uzoraka krvnih seruma kod prijemčivih životinja vrši se i kontinuirano hvatanje i identifikacija vektora bolesti plavog jezika (insekata iz roda *Culicoides*), koje će omogućiti da se odredi početak i kraj aktivnosti vektora.

d) Infektivno zapaljenje vimena

Proizvođači mleka i proizvoda od mleka namenjenih za ljudsku ishranu podvrgavaju svaku muznu kravu, ovcu i kozu pregledu na poremećaj sekrecije vimena dva puta godišnje u razmaku od šest meseci, primenom brze metode (Kalifornija mastitis test). U slučaju pozitivne reakcije nadležna veterinarska organizacija uzorak mleka dostavlja nadležnom institutu na bakteriološko ispitivanje i na osnovu rezultata bakteriološkog ispitivanja institut predlaže program suzbijanja mastitisa na gazdinstvu.

Proizvođači mleka i proizvoda od mleka namenjenih za ljudsku ishranu koji obezbeđuju kvalitet mleka u skladu sa zahtevima Evropske unije i isporučuju mleko objektima koji ispunjavaju uslove za izvoz mleka i proizvoda od mleka na tržište Evropske unije, sirovo mleko ispituju na ukupan broj bakterija dva puta mesečno, odnosno ispituju na ukupan broj somatskih ćelija i prisustvo ostataka veterinarskih lekova (antibiotika) jednom mesečno u nadležnoj veterinarskoj organizaciji, nadležnom institutu ili ovlašćenoj laboratoriji tokom cele godine.

Nadležni institut, odnosno ovlašćena laboratorija mesečno dostavlja izveštaje o ispitivanim parametrima kvaliteta mleka Ministarstvu.

Ispitivanje kvaliteta mleka u skladu sa ovim pravilnikom i posebnim propisom obavljaju ovlašćena laboratorija Poljoprivrednog fakulteta u Novom Sadu, veterinarski naučni i specijalistički instituti, u skladu sa obimom akreditacije.

Sredstva za obavljanje analiza iz stava 2. ovog pododeljka obezbeđena su u budžetu Republike Srbije.

đ) Virusna dijareja goveda (BVD)

Radi otkrivanja perzistentno inficirane teladi virusom goveđe virusne dijareje i utvrđivanja prevalencije bolesti, vrši se pregled reprezentativnog broja uzoraka ušnog tkiva uzorkovanog prilikom obeležavanja teladi za to namenjenim ušnim markicama prema programu monitoringa Ministarstva.

Sredstva za sprovođenje ispitivanja iz stava 1. ovog pododeljka obezbeđena su u budžetu Republike Srbije.

e) Infektivni bovini rinotraheitis/infektivni pustulozni vulvovaginitis goveda (IBR/IPV)

Radi utvrđivanja prevalencije bolesti infektivni bovini rinotraheitis/infektivni pustulozni vulvovaginitis goveda, vršiće se monitoring na reprezentativnom uzorku prema programu Ministarstva.

Sredstva za sprovođenje ispitivanja iz stava 1. ovog pododeljka obezbeđena su u budžetu Republike Srbije.

2. Parazitske bolesti

a) Ehinokokoza

Dehelmintizacija pasa i mačaka starijih od tri meseca protiv pseće pantljičare *Echinococcus granulosus* obavlja se sredstvom koje pouzdano ubija zrele i nezrele oblike pantljičare kontinuirano tokom cele godine, o čemu se vodi evidencija u Pasošu za kućne ljubimce.

Radi sprečavanja širenja jaja pantljičare u okolinu, najmanje 48 časova posle tretiranja pasa, njihov izmet se čini neškodljivim.

Pravno lice koje se bavi klanjem životinja za javnu potrošnju, kao i vlasnici koji kolju životinje za sopstvene potrebe, promenjene organe čine neškodljivim prokuvavanjem, spaljivanjem ili preradom u kafilerijama, o čemu se vodi posebna evidencija.

U klanici se evidentira svaki utvrđeni slučaj ehinokokoze i o tome se obaveštava veterinarski inspektor u mestu porekla životinje.

b) Trihineloza

Dijagnostički pregled na prisustvo larve *Trichinella* vrši se metodom kompresije ili veštačke digestije u uzorcima mesa svih zaklanih svinja, zaklanih konja, kao i kod svinja zaklanih u domaćinstvu za sopstvene potrebe, a isključivo metodom veštačke digestije za odstreljene divlje svinje.

Prilikom klanja svinja za sopstvene potrebe vlasnik/držalac životinje uz propisani uzorak mesa za pregled na trihinelozu dostavlja veterinarskoj organizaciji koja vrši pregled i ušnu markicu radi identifikacije i evidentiranja uzorka zaklane životinje, odnosno obaveštavanja Centralne baze.

Vrši se sistematska deratizacija zaraženog područja i neškodljivo uklanjanje leševa glodara, kao i planska deratizacija svih objekata u kojima se drže i uzgajaju životinje.

Plan sistematske deratizacije donosi nadležni naučni ili veterinarski specijalistički institut na osnovu analize epizootiološke situacije za svoje područje.

Sistematsku deratizaciju zaraženog područja vrše veterinarske organizacije kojima su po javnom konkursu i zaključenom ugovoru sa Ministarstvom povereni navedeni poslovi iz Programa mera i koje ispunjavaju propisane uslove za vršenje dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije.

Veterinarski inspektor u klanici evidentira svaki utvrđeni slučaj trihineloze i o tome obaveštava veterinarskog inspektora u mestu porekla životinje radi preduzimanja mera i prijave bolesti.

Sredstva za uzorkovanje i sprovođenje dijagnostičkih ispitivanja divljih svinja na trihinelozu za koje su istovremeno dostavljeni odgovarajući ispravni uzorci na ispitivanje na klasičnu kugu svinja obezbeđena su u budžetu Republike Srbije.

3. Druge bolesti

a) Salmoneloza živine

Uzimanje uzoraka od koka nosilja, jata živine za odgoj podmlatka, uzgoj i reprodukciju, tovnih pilića i u inkubatoru vrste *Gallus gallus* u cilju utvrđivanja prevalencije bakterija iz roda *Salmonella*, laboratorijsko ispitivanje i mere koje se sprovode u slučaju sumnje, kao i potvrđenog slučaja *S. Enteritidis* i *S. Typhimurium*, odnosno *S. Hadar*, *S. Infantis* ili *S. Virchow* sprovode se u skladu sa posebnim propisom.

Uzimanje uzoraka od priplodnih i tovnih ćuraka u cilju utvrđivanja prevalencije bakterija iz roda *Salmonella*, laboratorijsko ispitivanje i mere koje se sprovode u slučaju sumnje, odnosno potvrđenog slučaja *S. Enteritidis* i *S. Typhimurium* sprovode se u skladu sa posebnim propisom.

Sva jata živine, osim jata iz st. 1. i 2. ovog pododeljka, bez obzira na vrstu i kategoriju živine, čiji su proizvodi namenjeni javnoj potrošnji ili se živina uzgaja radi dalje prodaje se bakteriološki, odnosno serološki ispituju dostavljanjem službenih uzoraka u laboratoriju.

Uzimanje uzoraka u cilju sprovođenja samokontrola vrše stručna (obučena) lica, dok se uzimanje uzoraka u okviru službenih kontrola vrši pod nadzorom veterinarskog inspektora.

Jato namenjeno za klanje podrazumeva životinje iste vrste i starosti iz jednog objekta.

Vlasnik jata pre stavljanja u promet proizvoda od živine namenjenih za javnu potrošnju, živine za klanje, kao i živine koja se uzgaja radi dalje prodaje poseduje nalaz o zdravstvenom stanju živine koji nije stariji od dve nedelje i koji je izdat od nadležne laboratorije, osim nalaza o zdravstvenom stanju za tovne i priplodne ćurke koji važi šest nedelja od dana uzimanja uzoraka.

Radi utvrđivanja svih salmonela od značaja za javno zdravstvo u rezultatima nalaza potrebno je, osim serotipova propisanih ovim pravilnikom i posebnim propisom, navesti i sve ostale utvrđene serotipove.

Fabrike i mešaone hrane za životinje dostavljaju na bakteriološki pregled jednom mesečno u nadležni veterinarski institut uzorke svih hraniva (komponenti) životinjskog porekla pre pripremanja hrane za živinu, kao i uzorke svih gotovih smeša u okviru programa samokontrole.

U cilju utvrđivanja prevalencije bakterija iz roda *Salmonella* kod živine sprovodi se monitoring.

Sredstva za sprovođenje monitoringa iz stava 9. ovog pododeljka obezbeđena su u budžetu Republike Srbije.

b) Salmoneloza svinja i meticilin-rezistentni *Staphylococcus aureus* (MRSA)

U cilju utvrđivanja prevalencije bakterija iz roda *Salmonella* i meticilin-rezistentnog *Staphylococcus aureus* (MRSA) na farmama priplodnih i tovnih svinja vrši se laboratorijsko ispitivanje reprezentativnog broja uzoraka (monitoring).

Sredstva za uzorkovanje i sprovođenje ispitivanja iz stava 1. ovog pododeljka obezbeđena su u budžetu Republike Srbije.

v) Praćenje osetljivosti, odnosno otpornosti na antibiotike i hemioterapeutike kod bakterija roda *Salmonella* kod tovnih pilića, koka nosilja, ćuraka i svinja za klanje

U cilju kontinuiranog praćenja osetljivosti, odnosno otpornosti bakterija na određena antimikrobna medicinska sredstva vrši se prikupljanje izolata bakterija roda *Salmonella* i njihovo ispitivanje na prisustvo rezistencije i multirezistencije u okviru monitoringa.

Sredstva za sprovođenje ispitivanja iz stava 1. ovog pododeljka obezbeđena su u budžetu Republike Srbije.

g) Kampilobakterioza živine

U cilju praćenja kampilobakterioze u jatima tovnih pilića vrste *Gallus gallus*, kao i praćenja otpornosti bakterija roda *Campylobacter spp.* na antimikrobna sredstva vrši se uzorkovanje i ispitivanje, odnosno utvrđivanje otpornosti bakterija iz roda *Campylobacter spp.* na antimikrobna sredstva u jatima i trupovima tovnih pilića.

Sredstva za sprovođenje ispitivanja iz stava 1. ovog pododeljka obezbeđena su u budžetu Republike Srbije.

d) Mikotoksikoze

U cilju otkrivanja pojava stanja izazvanih mikotoksinima kod životinja, vrši se službeno uzorkovanje hrane za životinje i sirovog mleka i ispitivanje na mikotoksine prema planu monitoringa Ministarstva. Laboratorijska ispitivanja vrše se u akreditovanim laboratorijama nadležnih naučnih i specijalističkih instituta, Institutu za higijenu i tehnologiju mesa, Fakultetu veterinarske medicine u Beogradu i Poljoprivrednom fakultetu u Novom Sadu.

Sredstva za sprovođenje ispitivanja iz stava 1. ovog pododeljka obezbeđena su u budžetu Republike Srbije.

đ) Influenca ptica

Vrši se nadzor i monitoring kod živine, pernate divljači i divljih ptica na influencu ptica.

Sredstva za sprovođenje ispitivanja iz stava 1. ovog pododeljka obezbeđena su u budžetu Republike Srbije.

e) Hlamidioza ptica

Sva matična jata i gazdinstva na kojima se drže i uzgajaju i na kojima se obavlja promet egzotičnih, ukrasnih i sobnih ptica i golubova se registruju u Ministarstvu, a ptice koje potiču iz ovih objekta i namenjene su za priplod, prodaju, izložbe i slično moraju biti slobodne od hlamidioze.

Laboratorijska ispitivanja na hlamidiozu ptica vrše se u nadležnom veterinarskom institutu. Laboratorijski nalaz za ptice u prometu ne sme biti stariji od 60 dana.

ž) Kju-groznica

Ispitivanja na kju-groznicu vrše se kod otkrivanja izvora bolesti posle epidemije kod ljudi i osoba profesionalno izloženih infekciji, kao i kod svakog pobačaja kod goveda, ovaca i koza.

Na osnovu analize rizika kod pojave bolesti Ministarstvo može da odobri monitoring na kju-groznicu u epizootiološkom području i ubijanje obolelih životinja na stručan i human način.

U cilju utvrđivanja prevalencije kju-groznice sprovodi se monitoring prema programu ministarstva. U epizootiološki područjima u kojima je utvrđena visoka prevalencija kju'groznice, ministarstvo može odobriti vakcinaciju životinja nakon sprovedene analize rizika.

Priplodna goveda, ovce i koze mogu ići u promet samo ukoliko su negativne na kju groznicu pri čemu rezultat ispitivanja ne može biti stariji od mesec dana od dana puštanja u promet.

Sredstva za dijagnostička ispitivanja u slučaju sumnje na kju-groznicu, monitoring, naknadu štete za ubijene životinje i sprovedene naredene mere u zaraženom dvorištu obezbeđena su u budžetu Republike Srbije.

z) Transmisivne spongioformne encefalopatije

Radi ranog otkrivanja i dijagnostike Transmisivnih spongioformnih encefalopatija (u daljem tekstu: TSE) monitoring na govedima, ovcama i kozama kao i kontrola hrane za životinje u pogledu korišćenja proteina životinjskog porekla i ribljeg brašna u ishrani životinja sprovodi se u skladu sa Pravilnikom o utvrđivanju mera ranog otkrivanja i dijagnostike zarazne bolesti transmisivnih spongioformnih encefalopatija, načinu njihovog sprovođenja, kao i merama za sprečavanje širenja, suzbijanje i iskorenjivanje ove zarazne bolesti ("Službeni glasnik RS", broj 96/10) i ovim pravilnikom.

Radi ranog otkrivanja i dijagnostike hronične bolesti jelena i losova - *Chronic Wasting Disease* (u daljem tekstu: CWD) u populacijama divljih i uzgajanih jelena *Cervus elaphus* i/ili divljih ili uzgajanih jelena *Odocoileus virginianus* (u daljem tekstu: ciljane vrste jelena), sprovodi se monitoring u skladu sa ovim pravilnikom.

(a) Monitoring goveda

Monitoring goveda sprovodi se na govedima u skladu sa pravilnikom kojim se utvrđuju mere u pogledu TSE, kao i na svim govedima starijim od 30 meseci koja su zdrava zaklana za ishranu ljudi.

(b) Monitoring ovaca i koza

Monitoring ovaca i koza sprovodi se u skladu sa pravilnikom kojim se utvrđuju mere u pogledu TSE i kao i na ovcama i kozama koje su zaklane za ishranu ljudi, čiji broj je odrađen u Tabeli u prilogu.

Broj životinja za dijagnostičko ispitivanje na TSE

Upravni okrug, odnosno grad	Broj uzoraka za monitoring ovaca i koza
Zapadno bački	50
Južno bački	400
Srednje banatski	200
Moravički	50
Grad Beograd	50
Sremski	200
Južno banatski	100
Severno bački	50
UKUPNO:	1.100

(v) Monitoring jelena

Monitoring jelena zasniva se na dijagnostičkom ispitivanju na prisustvo hronične bolesti jelena i losova - *Chronic Wasting Disease* (u daljem tekstu: CWD) u populacijama divljih i uzgajanih jelena *Cervus elaphus* i/ili divlji ili uzgajani jelen *Odocoileus virginianus* (u daljem tekstu: ciljane vrste jelena).

Prilikom uzimanja uzoraka za dijagnostičko ispitivanje od ciljanih vrsta jelena u okviru grupe klinički bolesnih jelena - jeleni koji pokazuju znakove neuobičajenog ponašanja i/ili lokomotornih smetnji i/ili su lošeg opšteg stanja, ozleđenih ili ubijenih jelena u saobraćaju - jeleni koje je udarilo vozilo i za koje se sa sigurnošću ne može utvrditi stanje pre smrti, uginulih ili ubijenih jelena - jeleni koji su uginuli na gazdinstvu ili u divljini i jeleni iz uzgoja koji su ubijeni zbog zdravstvenih ili starosnih razloga, zdravih zaklanih jelena - zdravi uzgajani jeleni zaklani u klanici ili na gazdinstvu i zdravih odstreljenih jelena - zdravi divlji jeleni odstreljeni tokom lovne sezone (u daljem tekstu: ciljane grupe jelena) treba da budu ispunjeni sledeći kriterijumi:

- uzorci za dijagnostičko ispitivanje se uzimaju od jelena starijih od 18 meseci što se procenjuje pregledom zuba, kao i na osnovu očiglednih znaka zrelosti ili bilo kakvog pouzdanog podatka,
- kada se radi o zdravim odstreljenim jelenima uzorci za dijagnostičko ispitivanje se uzimaju od mužjaka,
- kada se radi o zdravim zaklanim jelenima uzorci za dijagnostičko ispitivanje se uzimaju od mužjaka i ženki.

Prilikom uzimanja uzoraka za dijagnostičko ispitivanje ciljanih grupa jelena naročito se uzima u obzir izloženost potencijalnim faktorima rizika, kao što su:

- područja sa gustom populacijom jelenskih vrsta,
- visoka učestalost pojavljivanja ovčije svrabeži,
- visoka učestalost pojavljivanja BSE,
- jeleni koji su konzumirali hranu za životinje koja se smatra potencijalno kontaminiranom i rizičnom u pogledu širenja TSE,
- jeleni na gazdinstvima ili u područjima u kojima je u prethodnom periodu vršen uvoz jelena ili proizvoda poreklom od jelena iz regija u kojim je dijagnostikovana CWD.

Odabir životinja za uzimanje uzoraka za dijagnostičko ispitivanje od ciljanih grupa jelena i to zdravih zaklanih jelena i zdravih odstreljenih jelena vrši se metodom slučajnog uzorka uzimajući u obzir kriterijume koji treba da budu ispunjeni i izloženost potencijalnim faktorima rizika. Broj životinja na kojima se vrši dijagnostičko ispitivanje dat je u Tabeli: *Broj životinja od ciljanih grupa jelena - zdravih zaklanih jelena i zdravih odstreljenih jelena za dijagnostičko ispitivanje.*

Sve životinje iz ciljanih grupa jelena koji su klinički bolesni, ozleđeni ili ubijeni jeleni u saobraćaju i uginuli ili ubijeni jeleni treba da budu uzorkovani za dijagnostičko ispitivanje.

Od svake životinje koja je planirana za uzimanje uzorka za dijagnostičko ispitivanje uzima se uzorak obeksa. Za potrebe biološkog testa preostali deo uzorka čuva se u svežem ili zamrznutom stanju do dobijanja negativnog rezultata dijagnostičkog ispitivanja.

Trup životinje za ishranu ljudi od koga je uzet uzorak za dijagnostičko ispitivanje na CWD obeležava se na način koji obezbeđuje sledljivost i stavlja se u promet po dobijanju negativnog rezultata dijagnostičkog ispitivanja koji se vrši metodom brzog testa.

Ako je moguće u slučaju dijagnostičkog ispitivanja trupa životinje za ishranu ljudi odgovorno lice u lovištu obaveštava se o slanju uzoraka na testiranje na CWD, kao i u najkraćem mogućem roku o pozitivnom rezultatu brzog testa.

Ako je moguće osim materijala koji se zadržava radi daljeg dijagnostičkog ispitivanja ili istraživanja svi delovi trupa jelena kod kojeg je rezultat brzog testa bio pozitivan, uključujući i kožu, uništavaju se kao materijal Kategorije 1, u skladu sa propisima kojima se uređuju sporedni proizvodi životinjskog porekla.

Metode i protokoli za dijagnostičke postupke, kao i dijagnostički postupci koji su propisani za goveda, odnosno ovce i koze u skladu sa pravilnikom kojim se utvrđuju mere ranog otkrivanja i dijagnostike zarazne bolesti TSE, način njihovog sprovođenja, kao i mere za sprečavanje širenja, suzbijanja i iskorenjivanja ove zarazne bolesti primenjuju se i prilikom dijagnostičkog ispitivanja uzorka jelena.

Za svaki pozitivan slučaj TSE kod jelena vrši se genotipizacija tako što se određuje prionsko proteinski genotip u skladu sa uputstvom Referentne laboratorije.

Tabela: Broj životinja od ciljanih grupa jelena - zdravih zaklanih jelena i zdravih odstreljenih jelena za dijagnostičko ispitivanje:

Okrug	Monitoring jelena	
	Lovište	Broj uzoraka
Zapadno bački	Kozara	15
	Apatinski Rit	10
Južno bački	Plavna	10
Grad Beograd	Crni lug	5
Sremski	Bosutske šume	5
	Karakuša	5
Južno banatski	Deliblatska peščara	10
UKUPNO:		60

(g) Kontrola hrane za životinje

Kontrola hrane za životinje u pogledu korišćenja proteina životinjskog porekla i ribljeg brašna u ishrani životinja vrši se tako što se uzorak za dijagnostičko ispitivanje uzima u objektima koji proizvode hranu za životinje i to najmanje po jedanput u toku šest meseci:

- 1) od hrane koja je namenjena ishrani preživara i
- 2) od hrane koja je namenjena ishrani životinja, osim preživara.

Kontrola hrane za životinje u pogledu korišćenja proteina životinjskog porekla i ribljeg brašna u ishrani životinja vrši se i u objektima za uzgoj i držanje životinja, ako se posumnja da vlasnik ili držalac životinja koristi proteine životinjskog porekla i riblje brašno u ishrani životinja.

Kontrola hrane za životinje u pogledu korišćenja proteina životinjskog porekla i ribljeg brašna u ishrani životinja vrši se primenom metode klasične mikroskopije.

(d) Način finansiranja

Dijagnostička ispitivanja za sprovođenje monitoringa na TSE primenom metoda u skladu sa posebnim propisom obavlja akreditovana laboratorija Fakulteta veterinarske medicine u Beogradu i Naučnog instituta za veterinarstvo Srbije u Beogradu, a dijagnostička ispitivanja hrane za životinje obavlja Naučni institut za veterinarstvo Srbije u Beogradu i Naučni institut za veterinarstvo "Novi Sad" u Novom Sadu.

U budžetu Republike Srbije obezbeđena su sredstva za:

- 1) dijagnostičko ispitivanje kod sumnje na TSE;
- 2) dijagnostička ispitivanja goveda koja nisu namenjena za ishranu ljudi;
- 3) dijagnostička ispitivanja ovaca i koza;
- 4) monitoring jelena;
- 5) dijagnostička ispitivanja hrane za životinje u objektu koji proizvodi hranu za životinje;
- 6) transport uzoraka hrane za životinje iz objekta koji proizvodi hranu za životinje i transport uzoraka za dijagnostičko ispitivanje na TSE koji su uzeti od goveda, ovaca i koza koje nisu namenjene za ishranu ljudi, kao i za dijagnostičko ispitivanje jelena na CWD;
- 7) naknadu štete za:
 - (1) životinje koje su uginule ili ubijene u slučaju sumnje na pojavu TSE, odnosno posle službene potvrde TSE,
 - (2) životinje koje su zaklane i čiji se trup i delovi tela uništavaju kao materijal Kategorije 1 u skladu sa navedenim pravilnikom.

i) Bolesti konja

(a) Infektivna anemija kopitara

Radi otkrivanja, praćenja i suzbijanja infektivne anemije konja sprovodi se dijagnostičko ispitivanje na infektivnu anemiju konja primenom *Coggins* testa (agar gel imunodifuzionim test - AGID) jedanput godišnje, odnosno dva puta godišnje kada su u pitanju konji za proizvodnju bioloških preparata (serumi i vaccine). Dijagnostičko ispitivanje može da se izvrši i primenom ELISA testa, ali se u tom slučaju svaki pozitivni rezultat potvrđuje primenom AGID testa.

Kada držalac konja prodaje ili na drugi način otuđuje konje potvrda o izvršenom pregledu na infektivnu anemiju konja ne sme biti starija od 30 dana.

Sredstva za naknadu štete za ubijene, odnosno zaklane životinje, i za sprovođenje naređenih mera u zaraženom objektu i dvorištu, obezbeđena su u budžetu Republike Srbije.

(b) Kuga konja

Radi otkrivanja, praćenja i suzbijanja, odnosno uspostavljanja statusa zemlje na bolesti konja sprovodi se monitoring na kugu konja.

Sredstva za sprovođenje ispitivanja iz stava 1. ove tačke obezbeđena su u budžetu Republike Srbije.

(v) Bolest zapadnog Nila

Radi otkrivanja, praćenja i suzbijanja, bolesti zapadnog Nila, sprovodi se monitoring kod konja i ptica na bolest zapadnog Nila.

Sredstva za sprovođenje ispitivanja iz stava 1. ove tačke obezbeđena su u budžetu Republike Srbije.

j) Aujeckijeva bolest

Vrši se dijagnostičko ispitivanje svinja na Aujeckijevu bolest kod divljih svinja i to na uzorcima iz programa kontrole klasične kuge svinja.

Vrši se evidentiranje gazdinstava na kojima se sprovodi vakcinacija protiv Aujeckijeve bolesti.

Sredstva za sprovođenje ispitivanja iz stava 1. ovog pododeljka obezbeđena su u budžetu Republike Srbije.

k) Afrička kuga svinja

Radi ranog otkrivanja bolesti afrička kuga svinja kod domaćih svinja vrši se ispitivanje svih uzoraka poreklom od domaćih svinja kod kojih postoji sumnja na klasičnu kugu svinja, radi diferencijalne dijagnostike i isključivanja bolesti.

Vrši se i ispitivanje divljih svinja primenom ELISA testa i to na uzorcima koji potiču iz programa kontrole klasične kuge svinja kod divljih svinja.

Sredstva za dijagnostička ispitivanja domaćih i divljih svinja na afričku kugu svinja obezbeđena su u budžetu Republike Srbije.

l) Bolesti riba

Vrši se evidencija i registracija svih objekata za uzgoj i držanje riba, odnosno životinja akvakulture, uključujući i ona za sportski ribolov na kojima se mora obezbediti stalni veterinarski nadzor sa redovnim kliničkim pregledom životinja, uzorkovanjem i laboratorijskim ispitivanjima, u cilju utvrđivanja zdravstvenog statusa. Vrši se kontinuiran nadzor i kontrola prometa riba koje potiču iz otvorenih voda. Otvorene vode mogu da se poribljavaju samo ribom poreklom iz uzgajališta na kome su sprovedene mere kontrole bolesti riba.

Na svim pastrmskim ribnjacima:

1) u vreme mresta (novembar - februar) vrši se klinički pregled matičnog jata pastrmskih vrsta riba i uzima 30 uzoraka ovarijalne tečnosti matičnog jata za virusološke analize na prisustvo uzročnika virusne hemoragične septikemije, zarazne hematopoezne nekroze, zarazne nekroze gušterače i bakteriološke analize na prisustvo uzročnika renibakterioze;

2) u proleće se vrši klinički pregled svih uzrasnih kategorija i uzima 30 uzoraka mlađi pastrmskih vrsta riba za virusološke analize na prisustvo uzročnika virusne hemoragične septikemije, zarazne hematopoezne nekroze i zarazne nekroze gušterače i bakteriološke analize na prisustvo uzročnika renibakterioze. Ako je na ribnjaku broj jedinki u uzgoju manji od 2000, uzima se 11 uzoraka.

Na svim šaranskim ribnjacima:

1) u proleće pri temperaturi ispod 20°C i u jesen pri temperaturi vode ispod 18°C vrši se klinički pregled šaranske mlađi (jednogodišnja i dvogodišnja mlađ) i uzima 30 uzoraka za virusološke analize na prisustvo uzročnika prolećne viremije šarana. Ako je na ribnjaku broj jedinki u uzgoju manji od 2.000, uzima se 11 uzoraka;

2) u letnjem periodu, pri temperaturi iznad 24°C vrši se klinički pregled svih kategorija šaranske mlađi (jednogodišnja i dvogodišnja mlađ) i uzima 30 uzoraka za virusološke analize na prisustvo uzročnika koi herpes viroze. Ako je na ribnjaku broj jedinki u uzgoju manji od 2.000, uzima se 11 uzoraka.

Dijagnostička ispitivanja na bolesti riba obavljaju Naučni institut za veterinarstvo Srbije Beograd i Naučni institut za veterinarstvo Novi Sad.

Ij) Bolesti pčela

Radi otkrivanja, praćenja i suzbijanja bolesti pčela i zaštite zdravlja pčelinjih zajednica evidentiraju se sva gazdinstva na kojima se uzgajaju pčele, po posebnom propisu i sprovode preventivne i dijagnostičke mere za američku kugu pčelinjeg legla, varoozu, tropilelozu i etiniozu.

Uzgoj matice pčela namenjenih za promet vrši se samo ako potiče sa pčelinjaka koji je pod stalnim veterinarsko-sanitarnim nadzorom.

Pčelar evidentira registraciju pčelinjaka i sva sprovedena preventivna i dijagnostička ispitivanja predviđena Programom mera, kao i sprovedene tretmane sa datumom i nazivom korišćenog sredstva.

U promet se stavljaju samo zdrave pčelinje matice i zajednice, odnosno one koje potiču sa registrovanih gazdinstava i kod kojih su sprovedene predviđene preventivne i dijagnostičke mere.

(a) Američka kuga pčelinjeg legla

Na gazdinstvima u kojima je u 2013. godini utvrđena američka kuga pčelinjeg legla klinički se pregledaju sve pčelinje zajednice, kao i one koje se nalaze u krugu prečnika tri kilometara od zaraženog pčelinjaka.

Na gazdinstvima za uzgoj i prodaju matica, nadležna veterinarska stanica vrši klinički pregled svih pčelinjih zajednica u proleće i jesen. Ako se utvrdi postojanje sumnje na bolest, uzima se službeni uzorak iz pčelinjih zajednica i dostavlja u nadležnu laboratoriju radi pregleda na američku kugu pčelinjeg legla. Svaka sumnja se potvrđuje laboratorijskim analizama sa procenom starosti procesa.

Na pregled se dostavlja službeni uzorak posebno uzet iz svake pojedinačne sumnjive pčelinje zajednice, i to komad saća sa poklopljenim leglom, veličine 10 x 10 cm na kome su znaci bolesti dobro vidljivi, spakovan u odgovarajuću ambalažu.

Sredstva za naknadu štete koja je nastala uništavanjem košnica posle dijagnostikovanja kuge pčela, dezinfekciju zaraženog pčelinjaka i uništavanje zaraženog roja pčela obezbeđena su u budžetu Republike Srbije, ako patološki proces nije stariji od dva meseca.

(b) Varooza

Stalnu kontrolu prisustva i preventivno tretiranje pčelinjih zajednica protiv varooze pčelar sprovodi u toku zime i u sezoni na svim pčelinjacima. U pčelinjacima koji imaju manje od 50 pčelinjih zajednica tretiranje se sprovodi na pet zajednica, dok u pčelinjacima koji imaju više od 50 zajednica tretiranje treba da se vrši na 10% pčelinjih zajednica.

(v) Tropileloza

Ako se u toku preventivnog tretiranja protiv varooze posumnja na tropilelozu izvršiće se klinički pregled pod nadzorom veterinarskog inspektora na uzročnika tropileloze (*Tropilaela spp.*).

(g) Etinioza

Ako se u toku preventivnog tretiranja protiv varooze posumnja na etiniozu izvršiće se klinički pregled pod nadzorom veterinarskog inspektora na etiniozu (*Aethinatumida*).

m) Zdravstveni nadzor kod divljači i divljih životinja

U cilju praćenja i kontrole zdravstvenog stanja i utvrđivanja prisustva zaraznih i parazitskih bolesti kod divljači i divljih životinja u slobodnoj prirodi i intenzivnom, odnosno farmskom uzgoju sprovodi se dijagnostičko ispitivanje, odnosno imunoprofilaktičke mere u zavisnosti od životinjske vrste i epizootičke situacije, na osnovu programa Ministarstva po programu Ministarstva, a na predlog nadležnog instituta.

Vrše se dijagnostička ispitivanja divljači i divljih životinja na bolest plavog jezika, slinavku i šap, brucelozu, tuberkulozu, groznicu zapadnog Nila, kju-groznicu, trihinelozu, tularemiju, ehinokokozu i fasciolidozu po planu Ministarstva.

Korisnik lovišta prijavljuje uginuća i sanitarni odstrel divljači u lovištu veterinaru ili veterinarskom inspektor. Ako se na osnovu kliničkih simptoma, anamnestičkih podataka i epizootičke

situacije, kao i rezultata obdukcionog nalaza kod uginule ili odstreljene divljači, posumnja na pojavu zarazne bolesti vrši se dijagnostičko ispitivanje i epizootiološki uviđaj.

Preseljenje i transport divljači i divljih životinja ne vrši se bez prethodno sprovedenog kliničkog pregleda. Ako se vrši preseljenje divljači u lovište koje se nalazi u drugoj epizootiološkoj jedinici vrši se dijagnostičko ispitivanje po programu nadležnog naučnog ili specijalističkog instituta, uz saglasnost Ministarstva. Korisnik lovišta obezbeđuje karantinski prostor za smeštaj divljači do dobijanja rezultata dijagnostičkog ispitivanja.

Dijagnostičko ispitivanje po programu nadležnog naučnog ili specijalističkog instituta vrši se i u intenzivnom uzgoju divljači, u odgajalištima i na farmama divljači. U prometu divljači, u karantinskom prostoru, u odgajalištima i na farmama divljači se omogućava i identifikacija jedinki, kao i odvojeno držanje različitih vrsta divljači.

Sredstva za dijagnostička ispitivanja iz st. 2. i 5. ovog pododeljka, obezbeđena su u budžetu Republike Srbije.

VIII DIJAGNOSTIČKA ISPITIVANJA KOD POBAČAJA I VOĐENJE EVIDENCIJE O POBAČAJIMA I IZVRŠENIM DIJAGNOSTIČKIM ISPITIVANJIMA

Vlasnik, odnosno držalac životinje prijavljuje svaki slučaj pobačaja kod krava, junica, ovaca, koza, krmača, nazimica i kobilica veterinarskoj organizaciji. Organizovanje, uzimanje i slanje patološkog materijala i krvi u nadležni naučni ili specijalistički institut vrši veterinarska organizacija uz prisustvo veterinarskog inspektora, radi utvrđivanja uzroka pobačaja (bruceloza, leptospiroza, listerioza, kju-groznica, BVD, IBR/IPV, Šmalenberg virusnu infekciju i dr.).

Naučni i specijalistički instituti evidentiraju sprovedena dijagnostička ispitivanja i epizootiološke podatke za svaki slučaj pobačaja, uključujući i podatke o poreklu uzorka, vrsti životinje i identifikacionim podacima životinje, uzroku pobačaja, rezultatima ispitivanja i epizootiološkoj povezanosti sa drugim slučajevima. Izveštaji o rezultatima ispitivanja na pobačaj dostavljaju se Ministarstvu.

Sredstva za uzorkovanje i dijagnostička ispitivanja radi utvrđivanja uzroka pobačaja obezbeđena su u budžetu Republike Srbije.

IX DIJAGNOSTIČKO ISPITIVANJE U CENTRIMA ZA VEŠTAČKO OSEMENJAVANJE GOVEDA I SVINJA I DIJAGNOSTIČKO ISPITIVANJE PRIPLODNIH BIKOVA, NERASTOVA, OVNOVA I JARČEVA KOJI SE KORISTE ZA PRIRODNO PARENJE

Serološkom ispitivanju priplodnih bikova u centrima za veštačko osemenjavanje i priplodnih bikova koji se koriste za prirodno parenje podležu sve priplodne životinje dva puta godišnje na brucelozu, tuberkulozu, enzootsku leukozu goveda, kampilobakteriozu, trihomonijazu, bovinu virusnu dijareju, infektivni bovinu rinotraheitis i infektivni pustulozni vulvovaginitis, leptospirozu i Šmalenberg infekciju.

Vrši se i virusološko ispitivanje semena na svakih šest meseci na goveđu virusnu dijareju i Šmalenberg infekciju, a na svaka tri meseca na infektivni bovini rinotraheitis i infektivni pustulozni vulvovaginitis i mikrobiološka ispitivanja ispirka prepucijuma bikova na *Campylobacter fetus* bsp. *venerealis* *Trichomonas fetus* na svakih šest meseci.

Dijagnostičkom ispitivanju priplodnih nerastova u centima za veštačko osemenjavanje svinja podležu sve priplodne životinje dva puta godišnje, i to na:

- 1) brucelozu (*B. abortus*, *B. suis*);
- 2) tuberkulozu (bovinim tuberkulinom);
- 3) Aujeskijevu bolest (serum neutralizacija ili ELISA);
- 4) leptospirozu (MAT metoda);
- 5) PRRS (ELISA).

Priplodne životinje moraju da budu klinički zdrave, a rezultati laboratorijskih ispitivanja na navedene bolesti negativni.

O rezultatima laboratorijskih ispitivanja životinja u centrima za veštačko osemenjavanje, odnosno priplodnih mužjaka, naučni i specijalistički institut obaveštava nadležnog veterinarskog inspektora, odnosno Ministarstvo putem mesečnog, odnosno godišnjeg izveštaja, kao i bez odlaganja ako se utvrdi prisustvo zarazne bolesti kod životinje koja se ispituje.

Sredstava za dijagnostička ispitivanja na brucelozu priplodnih bikova, nerastova, tuberkulozu priplodnih bikova i nerastova, enzootsku leukozu priplodnih bikova obezbeđena su u budžetu Republike Srbije.

X PLAN SPROVOĐENJA IMUNOPROFILAKTIČKIH MERA I DIJAGNOSTIČKIH ISPITIVANJA, SUBJEKTI KOJI SPROVODE MERE I KONTROLA SPROVOĐENJA PROGRAMA MERA

Sprovođenje aktivnosti po Programu mera (vakcinacija, tuberkulinizacija, vađenje krvi, uzorkovanje materijala za dijagnostička ispitivanja i dr.) vrše veterinarske organizacije kojima su ustupljeni poslovi iz Programa mera, osim poslova vakcinacije pasa i mačaka, koje mogu obavljati sve veterinarske organizacije, u skladu sa zakonom kojim se uređuje veterinarstvo.

Veterinarske službe sprovode Program mera za potrebe sopstvenog stočarstva.

Pre početka sprovođenja imunoprofilaktičkih mera i dijagnostičkih ispitivanja veterinarske organizacije, odnosno veterinarske službe prave mesečni plan sprovođenja Programa mera koji se dostavlja nadležnom veterinarskom inspektor i nadležnom institutu.

Dijagnostička ispitivanja obavljaju naučni i specijalistički veterinarski instituti, Zavod za antirabičnu zaštitu - Pasterov zavod u Novom Sadu, Institut za higijenu i tehnologiju mesa, Poljoprivredi fakultet u Novom Sadu i Fakultet veterinarske medicine u Beogradu. U slučaju da

nadležni veterinarski institut nije akreditovan za sprovođenje propisanih metoda, ispitivanje sprovodi naučni ili specijalistički institut koji je akreditovan za ta ispitivanja.

Sakupljanje, preradu i uništavanje sporednih proizvoda životinjskog porekla, odnosno neškodljivo uklanjanje leševa životinja obavljaju veterinarske ustanove za sakupljanje, preradu i uništavanje leševa životinja i drugih otpadaka životinjskog porekla.

Ispitivanja za vrste i kategorije životinja koja nisu propisana ovim programom mera sprovodi se u skladu sa važećim podzakonskim aktima za navedenu bolest.

Naučni, odnosno specijalistički veterinarski instituti vrše distribuciju vakcina protiv klasične kuge svinja, atipične kuge živine i besnila, kao i tuberkulina za sprovođenje tuberkulinizacije. Distribuciju inaktivisanih vakcina koje u sebi sadrže antigen atipične kuge živine mogu vršiti veletrgovine za promet veterinarskih lekova, isključivo preko nadležnih veterinarskih organizacija uz obavezu obaveštavanja veterinarske inspekcije i nadležnog veterinarskog instituta o vrsti i količini vakcine, vremenu, mestu, organizaciji u kojoj je vakcinacija izvršena i nadležnoj veterinarskoj stanici/službi koja je vakcinaciju izvršila.

Nacionalne referentne laboratorije dužne su da raspolažu dovoljnim količinama dijagnostikuma za potrebe ranog otkrivanja bolesti i potvrdna ispitivanja za koje im je izdato rešenje o referentnosti i učestvuju u međulaboratorijskim ispitivanjima i razmeni znanja sa svetskim referentnim laboratorijama, odnosno referentnim laboratorijama Evropske unije. Nacionalne referentne laboratorije za pojedine zarazne bolesti životinja organizuju međulaboratorijska uporedna ispitivanja u kojima je učešće obavezno za ostale laboratorije koje vrše dijagnostiku tih bolesti.

Uzorci koji su reagovali pozitivno na bolesti koje se obavezno prijavljuju u naučnim ili specijalističkim veterinarskim institutima dostavljaju se nacionalnim referentnim laboratorijama za pojedine zarazne bolesti radi potvrdnih ispitivanja.

Veterinarske organizacije/službe i nadležni naučni, odnosno specijalistički veterinarski instituti evidentiraju poslove po Programu mera, a izveštaje o sprovedenim merama dostavljaju nadležnom inspektor u najkasnije do desetog u tekućem mesecu za prethodni mesec.

Veterinarski inspektor i nadležni institut vrše analizu sprovođenja Programa mera za sve veterinarske stanice, odnosno službe jedanput mesečno za prethodni mesec uzimajući u obzir mesečni plan, mesečni izveštaj, uključujući i faktorni izveštaj koje dostavlja veterinarska stanica/služba, podatke iz Centralne baze, podatke o isporukama vakcina, tuberkulina, vakutajnera, obrazaca i drugih sredstava za sprovođenje Programa mera, epizootiološke podatke kao i rezultate službenih kontrola i druge podatke.

U slučaju utvrđivanja nepravilnosti u sprovođenju Programa mera ili fakturisanju za poslove koji se finansiraju iz budžeta Republike Srbije, veterinarski inspektor bez odlaganja nalaže propisane mere i o tome obaveštava Ministarstvo i nadležni institut.

O rezultatima analize sprovođenja Programa mera za sve ovlašćene veterinarske organizacije/službe nadležna veterinarska inspekcija sastavlja zbirni mesečni izveštaj za svaki okrug koji uključuje pojedinačne izveštaje za svaku veterinarsku organizaciju i dostavlja Ministarstvu najkasnije do 15. u tekućem mesecu za prethodni mesec.

Promet živih životinja vrši se samo ako su obeležene i evidentirane na propisan način, ako potiču iz gazdinstava registrovanih i evidentiranih u Centralnoj bazi, ako ih prati dokaz da su sprovedeni poslovi po Programu mera.

O rezultatima kontrole, kao i o naloženim merama veterinarska inspekcija obaveštava Ministarstvo do 15. u mesecu za prethodni mesec, odnosno odmah posle utvrđivanja nedostataka.

Do kraja januara 2015. godine veterinarska inspekcija sačinjava godišnji izveštaj izvršenih kontrola sprovođenja Programa mera u 2014. godini.